

Άρειος Πάγος 414/1975, Τμ. Β'

Πηγή: Δ.Ε.Ν. 31/75 σελ. 563

Περίληψη: Αφαίρεσις εκ προσγενομένης ζημίας της ωφελείας της προελθούσης εκ του αυτού ζημιογόνου γεγονότος. - Είναι ανεπίτρεπτος όταν αντιβαίνει εις την καλήν πίστιν η τοιαύτη αφαίρεσις, ως όταν διά την ωφέλειαν (σύνταξιν) κατέβαλεν εισφοράς ο παθών. - Επιτρεπτή όμως όταν η εκ του ζημιογόνου γεγονότος σύνταξις είναι ανωτέρα εκείνης την οποίαν θα ελάμβανεν αν δεν εμεσολάβει το ζημιογόνον γεγονός.

Απόφαση Δικαστηρίου

Εισηγητής: ΧΡ. ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΟΣ

Δικηγόροι: Αντ. Δημητρακόπουλος, Αχ. Αποστόλου

Εκ του δικογράφου της εφ' ης εξεδόθη η αναιρεσιβαλλομένη απόφασις αγωγής των αναιρεσιβλήτων προέρχονται εμμέσως πλην σαφώς διατυπωθέντα αυτόθι, πανθ' όσα προβάλλονται διά του αναιρετηρίου ως ελλείποντα εκείθεν θεμελιωτικά αξιώσεως οία η ένδικος πραγματικά στοιχεία. Η κρίσις δε του Εφετείου, περί του ότι ο σύζυγος και πατήρ των αναιρεσιβλήτων, επιζών του εξ ου έθανεν ατυχήματος, θα ειργάζετο παρά τω αναιρεσειόντι καθ' όλην την εικοσαετιάν, επί την οποίαν θα επέζη, καθ' α εκρίθη και εάν τούτο δεν διελαμβάνετο εν τη αγωγή, δεν παρέχει έδαφος εις αναίρεσιν, διότι ο προσδιορισμός του εργοδότου παρ' ω θα ειργάζετο ο θανατωθείς εάν επέζη δεν αποτελεί στοιχείον της σχετικής αγωγής, αλλ' ανάγεται εις την αιτιολόγησιν της επί της ουσίας κρίσεως του δικαστού. Όθεν, ο τελευταίος εν τω αναιρετηρίω αλλά προεχόντως εξεταστέος λόγος, επί αιτιάσει καθ' ας το Εφετείον έλαβεν υπ' όψιν του πράγματα μη προταθέντα διά της αγωγής και παρά τον νόμον δεν εκήρυξεν ακυρότητα της αγωγής δι' αοριστίαν αυτής, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος κατ' αμφοτέρας τας αιτιάσεις εκείνας.

Εκ του συνδυασμού των διατάξεων των άρθρων 298, 914 και 930 § 3 Α.Κ. προκύπτει, ότι εις ας περιπτώσεις ο οφείλων αποζημιώσιν λόγω υπαιτίου θανατώσεως ή σωματικής βλάβης ή βλάβης υγείας είναι εν ταυτώ υπόχρεως προς παροχήν τω αδικηθέντι ωφελείας, ένεκεν του αυτού ζημιογόνου γεγονότος, η ωφέλεια εκείνη δεν είναι συμψηφιστέα εις την ζημίαν, όταν ένεκεν των εν τοις καθ' έκαστα περιστάσεων ο τοιούτος συμψηφισμός δεν είναι ανεκτός κατά τα εκ της καλής πίστεως και των συναλλακτικών ηθών κριτήρια, ως δύναται να συμβή εν τη περιπτώσει καθ' ην ο ζημιωθείς, διά να επιτύχη την συνισταμένην εις παροχήν συντάξεως ωφέλειαν, είχε υποβληθή εις οικονομικάς θυσίας διά της καταβολής υποχρεωτικών κατά νόμων εισφορών. Εν προκειμένω δε το Εφετείον, δι' αιτιολογίας αυτοτελώς στηριζούσης το επί του περί αποζημιώσεως εκ των άρθρων 914 και 922 Α.Κ. αιτήματος της ενδίκου αγωγής διατακτικόν της προσβαλλομένης αποφάσεώς του, απέδωσε μεν εις τα ως ειρηται άρθρα την εκτεθείσαν έννοιαν, αλλ' έκρινε, ότι η του αναιρεσειόντος ένστασις, καθ' ην κατά την καλήν πίστιν και τα συναλλακτικά ήθη η ην εχορήγησε ο αναιρεσειών ούτος εις τους αναιρεσιβλήτους σύνταξις, επί τω υπαιτιότητι προεστημένων υπ' αυτού επελθόντι θανάτω του υπαλλήλου του, συζύγου και πατρός αυτών, ήτο συμψηφιστέα εις την υπό των αναιρεσιβλήτων τούτων αξιουμένην αποζημιώσιν εκ του γεγονότος εκείνου, εστερείτο βασιμότητος, διότι κατά την αληθή έννοιαν του άρθρου 288 Α.Κ. δεν θα ήτο ανεκτός ο προτεινόμενος συμψηφισμός, εφ' όσον ο εκ του αδικήματος θανών σύζυγος και πατήρ των αναιρεσιβλήτων προσληφθείς εις την υπηρεσίαν του ον διεδέχθη ο αναιρεσειών οργανισμού εν έτει 1957 και διατηρηθείς υπό του ίδιου έως του θανάτου του κατέβαλε τας προς συνταξιοδοτήσιν του οφειλομένας εκ του νόμου εισφοράς του, έως της ενάρξεως της ισχύος της διά του ν. δ/τος 4242/62 κυρωθείσης υπ' αριθ. 764/68 αποφάσεως του Υπουργικού Συμβουλίου, ενώ έκτοτε και έως του θανάτου του συνεισέφερε επίσης προς τον αυτών σκοπόν, της συνταξιοδοτήσεώς του, ως εκ του ότι η διά της αποφάσεως εκείνης κατάργησις της εν λόγω εισφοράς εγένετο αντί παροχής αυξήσεως των μισθών των υπαλλήλων του, ον διεδέχθη ο αναιρεσειών, οργανισμού των Σιδηροδρόμων του Ελληνικού Κράτους. Ταύτα όμως και μόνον ειπόν το Εφετείον διά να αιτιολογήση την απόρριψιν της περί ης πρόκειται ενστάσεως του αναιρεσειόντος κατέστησε ανέφικτον τον έλεγchon περί της εν τη δίκη ορθής εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 288 και 930 § 3 Α.Κ., εφ' όσον δεν ειπέ τι ως προς το ύψος των υπό του συζύγου και πατρός των αναιρεσιβλήτων πραγματοποιηθεισών διά την συνταξιοδοτήσιν του εισφορών, ουδέ και ως προς το εάν το ύψος της χορηγηθείσης συντάξεως προσδιωρίσθη εν όψει μόνον βάσει των γενομένων εισφορών, ουχι δε και του γεγονότος ότι επρόκειτο περί συνταξιοδοτήσεως δι' ατύχημα συμβάν κατά την εκτέλεσιν της υπηρεσίας, τούθ' όπερ ήτο απαραίτητος κρίσιμον δοθέντος του ότι η αιτία τοιαύτης συνταξιοδοτήσεως μετέχει της αιτίας της εν προκειμένω αξιουμένης αποζημιώσεως, δι' ο και παρέσχε έδαφος εις αναίρεσιν της αιτιολογίας ταύτης της αποφάσεώς του, εκ του εδ. 19 του άρθρου 559 Κ.Π.Δ., κατά τους βασίμους περί τούτου λόγους του προσθέτου τη αιτήσει δικογράφου και της προτάσεως του Εισηγητού. Η επί τω σφάλματι δε τούτω αναίρεσις της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν είναι δυνατόν να αποτραπή εκ

των εν τη αποφάσει ταύτη διατυπωμένων ετέρων, προς δικαιολόγησιν της απορρίψεως της αυτής ενστάσεως, υπαλλήλων αιτιολογιών, διότι και ως προς εκείνους είναι αναιρετέα η απόφασις αύτη, διά τους και κατ' αυτών προτεινομένους, εν τε τω αναιρετηρίω και τω προσθέτω αυτώ δικογράφω, λόγους, αφού εν εκείνη μεν, καθ' ην το ανεκτίμητον της ζωής των ανθρώπων, το αδικαιολόγητον της ωφελείας του ζημιώσαντος και η έλλειψις αποζημιωτικού χαρακτήρος εν τη παροχή συντάξεως αρκούσι διά τον κατά πάσαν περιπτώσιν αποκλεισμόν του προτεινομένου συμψηφισμού, ενυπάρχει παραβίασις του κατά τα εκτεθέντα προκύπτοντος εκ των άρθρων 298, 914 και 930 § 3 Λ.Κ. κανόνος, εν τη γενικότητι δε μεθ' ης είναι διατετυπωμένη η ετέρα, καθ' ην δεν υφίσταται αιτιώδης συνάφεια της εκ της παροχής της συντάξεως ωφελείας προς το γενεσιουργόν της περί αποζημιώσεως αξιώσεως γεγονός της υπαιτίου θανατώσεως, ενυπάρχει παραβίασις του εκ του άρθρου 298 § 1 προκύπτοντος κανόνος του υπολογισμού της ζημίας μετ' αφαιρέσιν της εκ του ζημιογόνου γεγονότος προελθούσης τυχόν ωφελείας, αφού η εκ της συνταξιοδοτήσεως των αναιρεσιβλήτων ωφέλεια έχει, κατ' αρχήν, πρωτίστην και κυρίαν γενεσιουργόν αιτίαν ουχί την υπαλληλικήν μετά του αναιρεσειόντος σχέσιν του συζύγου και πατρός τούτων, ως είπε το Εφετεϊόν, αλλά τον αποτελούντα την αιτίαν της περί αποζημιώσεως αξιώσεως θάνατον του υπαλλήλου εκείνου.

Αναιρουμένης της εν προκειμένω αποφάσεως καθ' όσον εκρίθη δι' αυτής απορριπτέα η περί ης είρηται ένστασις του αναιρεσειόντος είναι εξεταστέα και δη υπό του παρόντος τμήματος, καθ' α κρίνεται υπ' αυτού (Κ.Π.Δ. 580 § 3) η εφ' ης εξεδόθη η απόφασις αύτη έφεσις του αναιρεσειόντος κατά της υπ' αριθ. 10948/72 αποφάσεως του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, καθ' όσον ήχθη δι' αυτής, εις Εφετεϊού κρίσιν η και υπό του Πρωτοδικείου απορριφθείσα ένστασις εκείνη.

Κρίναν το Πρωτοδικεϊόν, ότι η ένστασις του εκκαλούντος Οργανισμού, καθ' ην η επί τω κατά τα εν αγωγή θανάτω του συζύγου και πατρός των εφεσιβλήτων χορηγηθείσα υπ' αυτού εις τούτους σύνταξις ήτο συμψηφιστέα εις την εκ του ίδιου θανάτου αξιουμένην υπ' αυτών αποζημιώσιν, ήτο απορριπτέα δι' έλλειψιν ταυτότητος της αιτίας της συνταξιοδοτήσεως των εφεσιβλήτων προς την αιτίαν της υπό τούτων αξιουμένης αποζημιώσεως έσφαλε, μεθ' όσα εν τοις πρόσθεν εξετέθησαν, δι'ο και δέον να εξαφανισθή η εκκαλουμένη απόφασίς του, καθ' όσον απερρίφθη δι' αυτής η ένστασις εκείνη.

Εκ της επικαλουμένης και νομίμως προσαγομένης υπ' αριθ. Σ 53/1967 αποφάσεως του όντος αρμοδίου διά τον καθορισμόν των συντάξεων των σιδηροδρομικών υπαλλήλων Ελεγκτικού Συνεδρίου αποδεικνύεται, αλλά και ομολογείται, ότι επί τω κατά τα εν τη αγωγή θανάτω του συζύγου και πατρός των εναγόντων εχορηγήθη εις τούτους μηνιαία, από 15ης Σεπτεμβρίου 1966, σύνταξις εκ δραχμών χιλίων επτακοσίων ένδεκα (1711) πληρωτέα μετ' επιδόματος ακριβείας, τούτο δε επί τη αιτιολογία ότι ο θανών είχε προϋπηρεσίαν ένδεκα ετών, δύο μηνών και είκοσι πέντε ημερών, έθανε δε εν υπηρεσία εκ βιαίου συμβάντος (εργατικού ατυχήματος, ως καθορίζεται αυτόθι), ώστε η ανήκουσα εις την χήραν και το τέκνον σύνταξις να είναι υπολογιστέα κατά τα άρθρα 12 § 1, 14 περιπτ. β' και 10 § 1 περιπτ. γ' του ν. δ/τος 3395 55. Ο ούτω γενόμενος υπολογισμός είναι ευεργετικός από της απόψεως των πραγματοποιηθεισών διά την συνταξιοδοτήσιν ταύτην εισφορών, αφού εν όψει των άρθρων 14 περιπτ. α' 9 § 1 και 12 § 1 του ως είρηται ν. δ/τος, εάν ο θάνατος του αυτού συζύγου και πατρός δεν επήρχετο συνεπεία "εργατικού ατυχήματος" η ανήκουσα εις τους ενάγοντας σύνταξις θα ήτο μικροτέρα. Υπάρχει επομένως εν τω καθορισμώ του ύψους της συντάξεως ταύτης ωφέλεια των εναγόντων προελθούσα εκ του ότι ο σύζυγος και πατήρ αυτών έθανε συνεπεία του δι' ο αξιούται αποζημιώσις γεγονόςτος. Και, βεβαίως, η ωφέλεια αύτη κατ' ουδέν οφείλεται εις πραγματοποίησιν εισφοράς επί πλέον της γενικώς καταβληθείσης εκείνης δηλονότι η οποία καταβάλλεται και διά την προσδοκίαν της κοινής συνταξιοδοτήσεως. Εντεύθεν του συζύγου και πατρός των εναγόντων καταβαλόντος συνταξιοδοτικής εισφοράς εις ο ύψος κατέβαλον τοιαύτας συνάδελφοί του, ων θνησκόντων υπό τας αυτάς συνταξιοδοτικές προϋποθέσεις αλλ' ουχί συνεπεία "εργατικού ατυχήματος" αι χήραι και τα τέκνα θα εδικαιούντο ελάσσονος της απονεμηθείσης εις τους ενάγοντας τούτους συντάξεως, δικαιολογείται, καθ' ο κρίνει το Δικαστήριον τούτο, εκ της καλής πίστεως και των συναλλακτικών ηθών ο προτεινόμενος συμψηφισμός εις ύψος όμως ανάλογον προς την διαφοράν της χορηγηθείσης εις τους ενάγοντας ηυξημένης συντάξεως εν σχέσει προς εκείνην ήτις θα ανήκε αυτοίς αν ο σύζυγος και πατήρ των έθνησκε κατά τον αυτών χρόνον αλλ' ουχί συνεπεία "εργατικού ατυχήματος". Δι' ο και υπό τα κριτήρια ταύτα το Δικαστήριον τούτο κρίνει, ότι δέον, γινομένης εν μέρει δεκτής της προκειμένης ενστάσεως, να αφαιρεθή εκ της διά της εκκαλουμένης καθορισθείσης ως συνολικώς πληρωτέας εις τους ενάγοντας αποζημιώσεως συνολικόν ποσόν δραχμών εξακοσίων κατανεμόμενον αναλόγως του μεγέθους της εκάστω των εναγόντων τούτων επιδικασθείσης αποζημιώσεως, εις τρόπον ώστε εις μεν την εκ τούτων σύζυγον αντή των επιδικασθεισών αυτή χιλίων πεντακοσίων δραχμών να είναι καταβλητέα δραχμαί χίλια εκατόν (1.100), εις δε το εκ τούτων τέκνον αντή των επιδικασθεισών αυτώ οκτακοσίων δρχ. να είναι καταβλητέα δραχμαί εξακόσια (600)(1).

(1) Αναιρεί την 4069/1973 Εφ. Αθηνών. Ούτω και η Α.Π. 232/75 (ΔΕΝ 31. 410).